

SLOVENIJA

Uredništvo: Ljubljana, Tyrševa cesta št. 17

Naročnina četrletno 15 din

za pol leta 30 din

za vse leto 60 din

Posamezne številke 1.50 din

V zamejstvu celoletna naročnina 90 din

Ljubljana, 9. junija 1939.

Upravištvo: Ljubljana, Tyrševa cesta 17

Poštnočekovni račun:

Ljubljana št. 16.176

Rokopisov ne vračamo

Oglasi po tarifu

Tiska Zadruga tiskarna (M. Blejec) v Ljubljani

Slovenska politična orožarna

Ako človek pregleduje zgodovino slovenskega političnega razvoja in političnih bojev, najde zgolj malo razveseljivega. O dPrešernovih časih naprej so tisti redki slovenski ljudje, ki so pravilno presodili položaj slovenskega naroda in postavili pravi načrt in pravilne smernice za politično delo, našli malo razumevanja in še manj priznanja v slovenski javnosti. Kakor pa je bil v splošnem program političnih strank meglen in nejasen, kakor so mu bili politični voditelji sami malo dosledno zvesti, tako je bil politični boj vedno silno hud in oster. Ta ostrina se ni obračala toliko proti nasprotnikom slovenskega naroda, ampak se je izčrpavala v medsebojnem boju posameznih strank, v narodu samem. Že v stari Avstriji se je borba na zunanji vršila bolj v tekmovanju, kdo si bo znal bolj pridobiti naklonjenost na Dunaju, udarna sila političnega orožja se je preizkusila vedno le doma proti domačim nasprotnikom.

Proti domačim nasprotnikom slovenska politična natura ni poznala šale. Še sedaj je dobro v spominu iz najstarejših časov strankarske politične borbe politični bojni klic: »krepieren soll der Hund«, naj pogine pes. Slovenski povprečni politik in agitator v svojem nasprotniku ali tekmeču ni nikdar priznal poštenjaka. Že samo dejstvo, da je bil drugačnega političnega prepričanja, je zadostovalo, da je bil malopridnež, da je imel nepošteno namene, da je bil sovražnik naroda.

Dobro se še spominjamo časov, ko so se ljudje po političnem prepričanju delili v brezverce in klerikalce in farske podrepanke. Potem v Jugoslaviji smo dobili novo orožje. Politični nasprotniki so postali »protidržavni elementi«, »zave-

niki Mussolinijevi«, postali so »komunisti« in »marksisti«, dalje so postali »izkoreninjenici«, »pesek v škornju slovenskega naroda«, »srbofobi« itd. Ta najmodernejša orožarna je tembolj zoprna, ker je to orožje egrecej poškrabljeno z ova-duštvom.

Ako se človek zamisli v način slovenske politične borbe in potem primerja način bojevanja in tekmovanja posameznih strank angleškega naroda, bi skoraj obupal. Tolaži nas samo dejstvo, da vse to orožje ne izhaja iz ljudstva, ampak da so to orožje varili in kovali vedno tisti, ki bi morali skrbeti za neko višino političnega boja.

Takoj po prevratu je v slovenski javnosti zavladala kar splošna obsodba surove politične borbe v stari Avstriji, polagoma pa so se začele kazati nove še veliko grše oblike političnega boja, ki mi jih ni treba opisovati, ker so nam še vsem v dobrem spominu.

Strastnost politične borbe bi bila laže razumljiva, če bi si stale nasproti struje z močnimi programsko globokimi načeli, manj jrazumljiva pa je, ker v istem času lahko glavne stranke skoraj zamenjajo ves program, pa gre strast borbe nemoteno naprej. Ni namreč več neznačajno, opustiti program, zavreči načela in privzeti druga, nečastno je samo, spremeniti komando in organizacijo.

V tem pogledu moramo ugotoviti, da je naše politično življenje že skoraj popolnoma pod vplivom totalitarne politične tehnike, zlasti kolikor se tiče upodabljanja javnega mnenja. Ta ugotovitev je važna posebno zaradi tega, ker se bo s to ugotovitvijo mogla začeti šele moralna obnova.

Obtožujem

V ponedeljek 5. t. m. je priredila akademska mladina, ki je včlanjena v narodno-obrambne društva in se je združila v okrilju »Narodnega akademskega bloka«, »Večer slovenske narodne umetnosti« v dvorani »Uniona«. Čisti dobiček je bil namenjen za podporo delovnim akademskim narodno-obrambnim taborom ob severni meji in v narodnostno ogroženih krajih. Udeležba je bila sramotno majhna!

Narodno obrambno delo pri Slovencih je posebno poglavje, zahtevalo bi nekoga, ki bi prinesel popolnoma drugega in bolj življenjskega duha vanj! Če mora katera akcija slediti razmeram, ki v svetu in predvsem v življenjskem prostoru posameznih narodov nastajajo, je to gotovo narodno-obrambno delo, ki mora takoj odgovoriti na vse pojave in dogodke.

Zdi se mi, da vsega tega pri našem slovenskem narodno obrambnem delu ni. Vse naše narodno obrambno delo se le še preveč odigrava in giblje v mejah neke meščanske zaspanosti, ki se ne more povzpeti do dejanj, ki bi oblikovala podobo pokolenj, temveč ostaja pri igriških prireditvah in se morda izživi v nekaj »pribitih besedah« na rednih letnih občnih zborih posameznih narodno obrambnih organizacij.

Ko zasledujemo narodno obrambno delo pri drugih narodih, ki se spreminja celo v nekak narodno obrambni imperializem, če smem postaviti to oznako, nam je mladim težko, ker vemo, da bi morali tudi pri nas zrušiti vso to zamotano in nesodobno stavbo in postaviti v današnje razmere novo delo in novo borbo. Odločno trdim, da smo že preživeli dobe, ko je bilo dovolj potočiti na kakšni narodno-obrambni prireditvi, pa četudi je bil to celo tabor (saj tako daleč smo dejansko prišli v dobi po svetovni vojni!), solzo za »brati onkraj meja«, da danes ni več čas dolgotrajnih in zamotanih sej in debat o najrazličnejših vprašanjih, ki se vlečejo v dimu smotk v nedogled — danes nas morajo rešiti samo dejanja, samo delo, samo stik z najbolj širokimi množicami ljudi, ki

jih moramo pritegniti v narodno obrambno delo. Danes tudi ni čas nešteti narodno obrambnih društev, ki včasih že ob ustanovitvi sama ne vedo, kaj je njihov namen in kje je prostor njihove dejavnosti. Danes je čas silne osreditve vseh razpoložljivih moči v eno samo skupnost, ki bo prevzela vse tiste malostne naloge, ki jih imajo danes po večini vsa posamezna narodno obrambna društva na Slovenskem, in zraven njih uveljavila resnično aktivno in široko zasnovano slovensko narodno obrambno delo.

Takšni so danes pogledi mladih na naše narodno obrambno delo. Priznati in povedati moramo, da smo zelo razočarani, kajti za ves svoj idealizem in vso svojo veliko voljo do dela, pri večini tistih, ki bi nas morali najbolj podpreti, nismo našli razumevanja. Naša prireditve, omenjena zgoraj, nas je še bolj razočarala!

Slovenska politika in „hrvaški“ Slovenci

(Dopis.)

Kakor je videti, je vzbudila ta snov zadnji čas preveč pozornosti: vsaj v »Sloveniji« (slovenski strankarski listi se tega izogibajo.) — Vedno in vedno poudarjanje in dokazovanje »Slovenije«, kakor tudi »Dejanja« (morda še včasih tudi kategorija drugega lista, ali obzornika, namreč po razmerah), da je naša slovenska politika posebno po zedinjenju za nič, izključno strankarska, a ne narodna, je jasen dokaz, da nam res v prvi vrsti manjka vodstva, potem pa narodno-politične zavednosti in sposobnosti v ljudstvu. Krivca je obzornik »Dejanje« v svoji zadnji številki in v uvodni razpravi jasno pokazal.

Ali more biti na svetu še kaj bolj doslednega kakor to, da kulturni in politični razvoj naroda vpliva tudi na rojake zunaj domovine! Po-

Ves naš narodno obrambni program je danes prav kratek: postaviti moramo v narodno obrambno delo vse slovenske ljudi, ali za sedaj, če hočete, vse zavedne in odkrite slovenske ljudi. Pri tem svojem narodno obrambnem delu, pa se ne moremo omejevati na koristi nikogar, ne moremo upoštevati nobenih strankarskih ali svetovnonazorskih koristi — pred nami je samo slovenski narod, ki ga moramo ohraniti trdnega na tem koščku zemlje, ki jo imamo. Tudi na »domoljubne« preklice se ne moremo več omejevati, temveč vemo, da moramo prav zato, ker je danes narodnostno ogrožen že naš slovenski človek, ki je po svetovni vojni zaživel novo življenje v Jugoslaviji, začeti že enkrat z dejanji. Ker sem v narodnostno ogroženih krajih in v obmejnih krajih sam presodil položaj, moram poudariti še drugo važno dejstvo, ki je tudi spoznanje nas mladih v narodno obrambnem delu: narodno obrambno delo se ne more več omejevati na letake, čeprav resnične in zelo važne, ker so ljudje letakov in besed siti! Našim ljudem je treba zaradi narodne obrambe in državne skupnosti ipomagati predvsem v gospodarskem, socialnem in zdravstvenem oziru! Nujno bi bilo, da se obmejnih krajem, Halozam, Beli Krajini in predelom Dolenjske zniža davčna mera ali se pa sploh odpustijo za dobo petih let vsi davki! Potrebno bi bilo z vsemi razpoložljivimi sredstvi dvigniti socialno raven naših ljudi v vseh teh krajih, potreba bi bilo nujno posvetiti tudi v zdravstvenem pogledu tem krajem največjo pažnjo in skrb. Tu se začneja narodno obrambno delo! S takšnimi dejanji bomo dokazali vsakemu posamezniku od naše slovenske skupnosti, ki danes omahuje, dvomi in je zagrenjen, da hočemo biti vsi Slovenci skupaj v svobodni državi! Zavedati se moramo, da je tuja propaganda tako silna, da ne bodo naši ljudje vkljub najboljši volji ob sami hletakih, lepo donečih besedah in morebitnih obiskih mogli dolgo več vzdržati!

Zato postavljamo danes mladi slovenski ljudje vsem, ki so poklicani v narodno obrambno delo v smislu, ki sem ga nakazal zgoraj, odločni **ceterum censeo** vsega slovenskega narodno obrambnega dela.

Obsojamo popolno nezanimanje Ljubljančanov za narodno obrambno delo in po tej poti vabimo vse slovenske poštene in iskrene ljudi k skupnemu in osrednjemu narodno obrambnemu delu.

Obenem sporočamo, da bomo priredili letos osem taborov v obmejnih krajih, ki bodo imeli nalogo, stopiti predvsem v stik in navezati na narodno obrambno delo najbolj široke plasti obmejnega ljudstva in obenem preštudirati vse potrebe in nujnosti, ki se postavljajo v teh predelih in ki so važne za narodno obrambno delo. Vse slovenske ljudi, ki razpolagajo s potrebnimi sredstvi, prosimo, da naše delo podprejo z vsemi razpoložljivimi sredstvi v čimvečji meri! **mkv.**

sebo še, ko je ta »zunaj« v sklopu države. Zato se v Sloveniji niti najmanj ne čudite razcepljenosti in neorganiziranosti »hrvaških« Slovencev, posebno tukaj v Zagrebu. Smo pač zvesti rojaki in vas v vsem zvesto posnemamo. Imamo kulturni društvi (in tako tudi politični) dveh starih slovenskih front. Vsako hodi svojo pot, in nobena šola niti preizkušnja ju še ni približala. Zato smo zagrebški Slovenci (kakor je »Slovenija« že nekoč omenila) brez svojih šol, svojih zavodov (česarvno nas je čez 20.000), in zato se naši ljudje zgublajo, odtujejo in odnarujujejo. Zato so tako številni mešani zakoni. (Ne pravim, da nobenega ne bi smelo biti, saj to se ne da diktirati, ali se z narodno zavednostjo lahko omeji). Zato se v teh zakonih že v prvem kolenu pozabi na svoj jezik in

Modno blago

Nogavice, rokavice, vsakovrstno damsko in moško perilo, žepni robci, brisače, ščetke, krojaške in šiviljske potrebščine kupite

n a j u g o d n e j e p r i

Petelinc, Ljubljana

ob vodi, blizu Prešernovega spomenika

narod. In ravno zaradi teh svojih ideoloških (ako se lahko tako izrazim) pogledov nimata društvi zbranih niti četrtine tukajšnjih Slovencev (mogoče na papirju, a vse drugo je zunaj, prepuščeno lastni zavednosti, ozir. nezavednosti in okolju.

O smeri in dejstvu slovenske politike in njenih »voditeljev« za narod, t. j. za celino ni potrebno podrobneje razpravljati. Nasledek je na dlani. In da ta politika mnogo, mnogo škoduje nam tukaj v Zagrebu, vedo prav dobro vsi, posebno tisti, ki so v javni službi, da ne omenjam pikrih ali resničnih besed na naš račun ob vsaki priliki. Morda se to tako ne opaža v »visokih« krogih, ali v splošnem je dejstvo.

Mogoče je še tukaj res kaj »Jožetov« (pisek članka v »Sloveniji« od 19. V. t. l.), ki so do zadnjega upali, morda še celo danes upajo, da se bo deta »štajerska Mojzesa« vendar sporazumela, no

Pošta v Sloveniji in centralizem

Zveza poštних uradnikov v Sloveniji je imela pred kratkim svoj občni zbor, za katerega je izdala obširno poročilo. Iz njega povzemamo tiste odstavke, ki kažejo škodljivost centralizma tako s slovenskega gospodarskega stališča, kakor s stališča preobremenjenega in zapostavljenega slovenskega človeka, ki mora garati nekemu centralizmu in hegemonizmu na ljubo daleč čez svoje moči. Sicer smo na vse te stvari z nekaj izjemami že večkrat opozorili. Ne škoduje pa, če si jih spet kedaj pokličemo v spomin, a zlasti naj bi ob njih premišljevali tisti, ki so se zadnje čase tako hudo ustrašili slovenske zahteve za finančno samoupravo. Ured.

Osebnostne razmere pri ljubljanskem ravnateljstvu

Pomanjkanje osebja

Splošno pomanjkanje osebja je postalo v naši direkciji še posebej nezno zaradi napačne razdelitve osebja po ravnateljstvih v zadnjih letih. Povprečno je v zadnjih letih odpadlo 8% postavitev na Slovenijo, medtem ko znaša odstotek p. t. t. osebja v Sloveniji 14, odstotek prometa pa 18. Po predlogu za sistemizacijo manjka v Sloveniji okoli 350 uslužbencev. Neupoštevanje potreb ljubljanskega ravnateljstva je bilo zlasti vidno v letu 1938., ko je naraslo število stalnega osebja samo za 8 moči, medtem ko je bilo s preračunom za leto 1938/39 ustanovljenih za vso državo več sto novih službenih mest. Število uradnikov se v letu 1938. pri ljubljanskem ravnateljstvu ni spremenilo. Značilno za nevezdržno stanje je, da edino ljubljansko ravnateljstvo ni moglo razrešiti pripravnikov, ki so bili pozvani lansko leto v višji p. t. t. tečaj v Beograd.

Napredovanja

V letu 1938. je napredovalo pri našem ravnateljstvu samo 31 uradnikov, medtem ko je v preračunskem letu 1937/38 napredovalo 71 uradnikov. V letu 1935. je samo v eno skupino napredovalo 72 uradnikov, v letu 1934. še 58. Dne 1. februarja t. l. je imelo izmed 750 uradnikov našega ravnateljstva 467 pravico do napredovanja, to je 67%.

Finančni zakon za leto 1938/39. je sicer ustvaril zakonsko možnost za prevedbo zvanj, služiteljc in dnevničark, toda prevedenih je bilo le 24, medtem ko jih okoli 50 še vedno čaka na prevedbo.

Dopusti in bolezn

Vsa mizerija našega stanu se zrcali v podatkih o dopustih in boleznih. Naproti letu 1937. se je izkoriščenje dopustov v letu 1938. še poslabšalo. Uradnikom je pripadalo 20.770 dni dopusta, izkoriščenega je pa bilo le 10.587 dni, to je približno 50% (v letu 1937. še 54%). 180 uradnikov ni dobilo nič dopusta.

Glede bolezn je p. t. t. osebje na čelu vseh državnih uslužbencev. V letu 1938. je bilo bolnih 324 uradnikov 10.454 dni. Neugodne delovne prilike, preobremenjenost v službi in neizkoriščanje dopustov so manipulativno osebje do skrajnosti izčrpali. Dva uslužbenca sta napravila samomor, najbolj pogoste bolezni so tuberkuloza, revma in živčna izčrpanost. Neupoljne so higienske razmere, ker so lokali večinoma

večina o tem že davno dvomi. Posebno če računamo z jekleno doslednostjo pravega voditelja. V politiki se sicer marsikaj odpusti in pozabi, ali vse to mora imeti (vsaj pri resničnih politikih) tehten vzrok, naslonjen na realno podlago (n. pr. zaupanje večine naroda v neko politično osebnost, ki je kot takšna tudi voditelj naroda), kar pa — po vsem sodeč, tukaj ne bo, ker Slovenci smo že dolgo — čreda brez pastirja. A povedano kratko in dosledno: če bi imeli voditelja, ki bi dihal z narodom, bi se bili s Hrvači že davno zblížali in skupno nastopili za avtonomijo, proti centralizmu. Ali morda hrvaški voditelj hoče kaj več!! — Ako v ničemer drugem, vsaj v politiki in narodni zavednosti so nam Hrvači lahko za zgled! In zakaj? Ker (kakor je Catholicus v »Dejanju« prav povedal), Hrvači nimajo tako ostre ločnice duhov v javnem (političnem) življenju, kakor mi, ki se nikakor ne moremo otresti nemških, ozir. avstrijskih nazorov v preteklosti in katerih nasledki niso (posebno za Avstrijo) bogve kako prijetni. Teh nazorov — kakor rečeno — se naši stari politiki in »voditelji« z dveh taborov še niso otresli, in zato tudi ne moremo v trenutkih, ko gre za narodno korist, enotno nastopati in kaj doseči (v »Sloveniji« stokrat poudarjena stvar). Nastopiti mora nov rod (političen), ki je — kakor je videti — že na pomolu. Kako dolga je bila pot do tega!

Mi »hrvaški« Slovenci zasledujemo pozorno vsak javen (politični in kulturni) gib matice (in ga brez dvoma tudi laže in bolj kritično presojamo kakor doma). Saj po njem se dviga in pada tudi naš »javni« barometer (brez ozira na politično opredeljenost), da pri tem ne omenjam tudi obmejnih krajev, kar je pač jasen dokaz, da je politično zblížanje in sodelovanje med Slovenci in Hrvači nujno potrebno. A ko pride nekoč do tega, bo v naši ožji domovini kaj več brige in zanimanja za nas »izgubljenec« in raztresene ude slvenskega občestva v — kulturnem oziru. Edino na ta način bomo reševali svoj narod pred — prienačevanjem v večjem obsegu.

ma nezdravi in zadoščajo krediti za snaženje le za enkratno ali dvakratno čiščenje. V vseh 20 letih po svetovni vojni ni bilo zidano nobeno novo poštno poslopje.

Finančno stanje ljubljanskega ravnateljstva

Čisti dobiček ljubljanskega ravnateljstva ni po svetovni vojni do preračunskega leta 1934/35. presegal 15% celotnega dobička v vsej državi, v letu 1936/37.

Opazovalec

O vodnikih in vodičih in o pevkah in pevačicah

Spet bi nam hoteli izriniti lepo in zvonko slovensko besedo. Namreč vodnika. In nadomestiti nam jo hočejo s srbsko-hrvaškim sikajočim vodičem. Človek se vprašuje, čemu tako nesmiselno početje, pa ne najde drugega odgovora, kakor da hočejo jugoslovenarji na vsak način naš jezik oslabiti, narediti ga brezizraznega in manj blaglasnega, pred vsem pa ljudstvu tujega. Kajti to je gotovo poglaviti namen takih prilikovačev: Naš knjižni jezik naj bi postal z uvajanjem nedomačih, nelepkih, predvsem pa slovenskemu človeku neznanih in zaradi tega zanj neživih besed našemu narodu tuj. In ko bi mu navsezadnje knjižni jezik ne mogel več govoriti v njegovem jeziku, bi se mu do dna priskutil, mu postal tuj, in vseeno mu že bo, ali mu pisarijo v enem ali drugem tujem jeziku. Potem bo pa seveda zrel za tisto narodnoodbransko »edinstvo«, ki ima za svoj najvišji in zadnji namen, uničiti naš jezik v duhu slavnega izročila habsburške Avstrije.

Samo nekaj bi priporočili na primer »Slovenskemu narodu«, ko piše 26. letošnjega maja na tretji strani o turističnih vodičih, pa ima v isti številki na prvi strani reklamo za Vodnikovo družbo. S pravim slovenskim pisateljem in pesnikom Valentinom Vodnikom tisti nacionalni odedek, ki ga preceja ta knjižna združba, tako nima nobene zveze. Pač pa jo ima z različnimi nacionalnimi vodiči kakor Žerjavom in drugimi. Naj bi se torej prekrstila v vodičevo družbo. Zaradi enakosti misli in ciljev.

Le v enem primeru bi tudi mi sprejeli vodiča, a seveda samo poleg vodnika, celo pobudo bi dali za to, če bi se dal namreč tej srbski besedi v slovenščini poseben pomen. Vse gomazi pri nas ljudi, ki si sami dajejo ali pa delajo, da jim dajejo drugi vzdevek vodnika ali voditelja. Sicer so ti samozvani voditelji sami vneti jugosloveni, ki najraje govore v cirilici, — kajti niti slovenščine niti srbsčine po navadi ne znajo —, vendar pa doslej nismo niti enkrat brali, da bi se bili dali nazivati za vodiče, kar bi bilo gotovo bolj v duhu jugoslovenstva. To je vsekako velika zguba. Zato bi mi predlagali naslov vodiča za vse tiste, ki no-

so slovenske pošte donasale 26 milijonov dinarjev dobička (28%), v koledarskem letu 1938. pa že 34 milijonov 420 tisoč dinarjev. V tem letu so znašali skupni preračunski dohodki ljubljanskega ravnateljstva 79.240.000, odvedli smo torej 44% bruto dohodkov kot čisti dobiček ministrstvu. Čisti dobiček zamejskih poštних uprav ne presega 10% dohodkov, ker vpliva večji odstotek škodljivo na razvoj in poslovanje poštne stroke.

Medtem ko prebitek stalno narašča, pa padajo krediti, ki se nakazujejo ravnateljstvu. Leta 1927/28. so znašali 51 milj. din, v letu 1938. pa samo 44 milj. dinarjev.

Zapostavljanje, ki ga dokazujejo te številke, je nasledek prestrogega centraliziranja preračuna. V korist napredka stroke je, da se zopet uvede preračunavanje po ravnateljstvih in da se poveča področje ravnateljstev.

Naš tvorni položaj

Tvarni položaj p. t. t. osebja se je v preteklem letu zopet poslabšal, ker cene življenjskim potrebščinam stalno naraščajo. Predsednik sekcije je vodil deputacijo vseh državnih uslužbencev in upokojenecv, ki je bila sprejeta v novembru 1938 pri banu dr. Natlačenu, zaradi zvišanja prejemkov.

Jugoslovenska ženska zveza je sklicala v marcu t. l. javno zborovanje, da opozori odločilne faktorje in širšo javnost na nujnost zvišanja prejemkov državnim in javnim nameščencem. Resolucijo, ki je bila sprejeta, so podpisali tudi zastopniki vseh stanovskih društev državnih nameščencev. Žal, se je členstvo za sestanek in zborovanja, ki naj bi opozorila odločujoče faktorje na nujnost zboljšanja našega tvarnega položaja, premalo zanimalo in tako opustilo priliko, da bi tej naši zahtevi dalo večji poudarek.

Zadolžitvev p. t. t. osebja ograža že bit njihovih družin. Na vsakega p. t. t. uslužbenca v Sloveniji odpade povprečno 5.300 din dolga, ki je bil napravljen samo za kritje izdatkov za bolezen, hrano in obleko. Zaradi nizkih prejemkov se dolgovi ne znižujejo, ampak rastejo.

Skrajno nizke in neenotne so tudi nagrade za nočno delo in dnevnicke ambulančnega osebja. Začasno dodeljenemu osebju se še vedno krati pravica do dnevnice, ker je prisiljeno, da se jim po petih dneh odreče, če noče riskirati premestitve za mesec ali dva.

Riziko v blagajniški službi zaposlenega p. t. t. osebja je velik. Blagajniški primanjkljaji znašajo letno več deset tisoč dinarjev. Pretežni del denarnega prometa sploh odpade na poslovanje s poštno hranilnico. Poštna uprava opravlja za njo brezplačno tudi ves hranilni promet. Poštna hranilnica bi morala obvarovati p. t. t. osebje vsaj materialne škode in mu priznati blagajniške nagrade oziroma tantieme.

sijo v duhu svojih jugoslovenskih src prepričanje o svojem posebnem osebnem in seveda jugoslovenskem poslanstvu. Za nas Slovence bo pa spet prijetno, da se bodo vodniki in vodiči že na zunanaj ločili. Tudi se ni bati, da bi s tem uvajali v naš jezik nepotrebne novote — slovenščina je namreč že včasih šla to pot. Opozarjamo samo na primer na tenko ločitev med pevko in pevačico. Slovensko uho je takoj pravilno zaznalo razloček in ga pripravno izrabilo in porabilo. Pevac — besede na ač imajo v slovenščini zmeraj svoj poseben, prezirljiv pomen. Zato pomeni beseda pevačica pri nas zmeraj sicer pevko, vendar pa pevko, ki poje, recimo, bolj tako in ki je tudi v drugih pogledih bolj, recimo, tako.

Če bomo še pri vodnikih in vodičih tako ločili, bo tuja beseda dejansko obogatila izraznost našega jezika.

Uspeh nenačelnosti in polovičarstva

Hrvaški listi priobčujejo v zadnjih dneh neki govor dr. Subašića, ki je med prvimi dr. Mačkovićimi sodelavci. V tem govoru pa mi Slovenci ne smemo prezreti odstavka, da hočejo imeti Hrvatje iste pravice kakor Srbi in Slovenci.

Zdi se nam, da gre v tem primeru za nerodno poročanje. Kajti če bi dobili Hrvatje iste pravice kakor mi, bi to pomenilo globok padec zanj. V številkah povedano bi se to najlaže izrazilo z ugotovitvijo, da bi v primeru izenačbe hrvaških in naših pravic morali Hrvatje odračunavati skoraj še enkrat toliko v Beograd, kakor plačujejo sedaj.

Mislimo, da bi bilo Hrvate take pravice po pravici strah.

Človek kse pa spričo takih stvari po pravici vprašuje, kako more priti do njih. In če zasledujemo zadnje vire, vidimo, da nismo brez krivde. Kljub vsemu vzdihovanju namreč naši zastopniki in naše tako imenovano politično vodstvo nikoli ne izreče v odločilnih trenutkih razločne in odločne besede, še več, zmeraj so bili tudi poslanci iz Slovenije med tistimi, ki so glasovali za finančne in druge zakone, katerih škodljivost so prej doma in drugje sami tako vneto razlagali in dokazovali.

Zato ni nihče nikoli naše opozicije preveč res-

no jemal. Zato so vedno tam doli mislili, da preveč resna tudi biti ne more, tembolj, ker jo je bilo zmeraj lahko utolažiti z nekaj drobtinicami. Resna opozicija, opozicija, ki ji gre za vso pravico, se pač tako ne vede, ne sme vesti.

Ni torej čudno, če je spričo neresnosti naše opozicije, ali pozitivno povedano, spričo voljnosti in vdanosti našega političnega vodstva tudi nasproti neupravičenemu, enakopravnosti v obraz bijočim zahtevam do nas, zgubil sveto vero v resnost naše zahteve po enakopravnosti. Ima jo pa čolj za mešetarsko sredstvo za pridobivanje politične veljave.

Naš narod pa plačuje račune. In končni uspeh utegne biti, da sploh ne bomo upoštevani, ko pride velika obravnava. Čemu tudi!

Zadnje čase so se nekateri nekdanji avtonomisti prelevili v centraliste in povzeli so centralistično besedo o širokih samoupravah. In če naj verjamemo »Hrvatskemu dnevniku«, so nekateri nekdanji centralisti začeli dvomiti o zveličavnosti svojega programa.

Le da iz take zmede ne more nič dobrega priti. Polovičarstvo v načelnih stvareh je zmeraj gnoloba.

Slovenska mladina in „Jugoslovenstvo“

Pod tem naslovom piše v mariborskem »Večerniku« Vladimir Kreft:

Za slovenski narod morata biti izven diskusije dve stvari:

1. Slovenski predstavljamo v Jugoslaviji samobiten narod z lastno zgodovino, posebnimi navadami in običaji, z visokim nivojem kulturne stopnje, sploh z vsemi pogoji, ki nam dajejo pravico, imenovati se narod in ne plemo.

2. Jugoslavija je tvorba treh narodov južnih Slovanov, in sicer: Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki imajo to državo za edino narodno državo, v kateri jim bo lahko in tudi mora biti zagotovljen nemoteno trajen, svoboden in enakopraven narodni in gospodarski razvoj.

Kolikor se še do danes niso uravnotežile razmere v državi, ni iskati krivde pri slovenskem, hrvaškem ali srbskem narodu, temveč pri peščici ljudi v centru države in izven nje, ki napačno pojmujejo razdelitev pravic in dolžnosti na vse tri državotvorne narode. Vpliv teh ljudi pa je vedno velik in navadno celo odločilen za smer naše notranje politike. Med navedenimi so tudi odlični predstavniki jugoslovenske misli, katere aksiom je »narodno in državno edinstvo«.

Definicija jugoslovenstva je lahko v praktičnem uveljavljanju samo ena: Združitev Slovencev, Hrvatov in Srbov v en narod z enotnim jezikom in pisavo etc., kar bi za nas pomenilo spojitve manjšega z večjim ali postopno likvidacijo slovenskega jezika in narodnosti.

Dandanes, ko imamo Slovenci svoj izgubljen knjižni jezik in ko smo se odločili, da še naprej živimo in oblikujemo lastno narodno-kulturno življenje, ni nobenih stvarnih razlogov, ki bi govorili za jugoslovenstvo. Prav tako je tudi napačno, če hoče kdo trditi, da je samo v jugoslovenstvu mogoča rešitev vseh najtežjih vprašanj naše notranje politike in da je v njem največje poročilo naše svobode. To trditev ometuje že zgodovina sama, ker nas uči, da so in da še dandanes lahko živijo v pravično urejeni državi narodi celo čisto različnih skupin.

Pogoj za ureditev razmer v naši državi in ohranitev svobode Slovencev, Hrvatov in Srbov ni v realizaciji misli narodnega edinstva, katerega misel že tako praktično domuje na oblasti bolj ali manj ves čas obstoja države, posebno pa od leta 1929., in katere dosednji uspehi so v pozitivnem in negativnem smislu za vse tri narode v Jugoslaviji dovolj znani. Kakor hitro bodo namreč prišli vsi odločujoči do spoznanja, da živijo v Jugoslaviji trije narodi z enakimi pravicami in dolžnostmi, bodo razmere same po sebi urejene, in naše nadaljnje skupno državno življenje bo dokazalo, da misel jugoslovenstva za obstanek in trajnost Jugoslavije ni potrebna.

(Kmečka in delavska mladina, in gotovo tudi večina

mladine, ki se rekrutira iz ostalih stanov, gleda na opisano vprašanje tako, kakor jo tu analiziram; trdim lahko zaradi tega, da je ogromni večini slovenske mladine misel jugoslovenstva tuja.

V mladini sta danes že krepko razviti dve lastnosti: 1. slovenska narodna in 2. jugoslovenska državna zavest. Prva ji veleva čuvati svoj materni jezik in narodne pridobitve, druga pa jo je prepričala o življenjski nujnosti jugoslovenske državne oblike za ohranitev slovenskega naroda ter o možnosti narodnega in gospodarskega sožitja s Hrvati in Srbi po načelu treh narodov.

V kolikor pa še do dandanes niso izgajene vse poti za resnično izvajanje tega sožitja in še obstajajo zaradi preteklostnih okoliščin različna gledanja, bo mladina s svojim intenzivnim delom pomagala izglediti nasprotja iz razloga: ta pot je pravična, katero bo mnogo lažje in prej urediti, kakor pa doseči končni cilj jugoslovenstva.

Kupčijsko poslančevanje

Takšnje dopisi prihajajo v teh nacionalnih časih na ljudi z aktivno volilno pravico:

Vaše blagorodje!

Oprostite mi, da si dovljujem Vas danes vljudno prositi in opozoriti na Vašo obljubo osebno, nekateri pismeno, da boste meni vse stroške za intervencije in posredovanja pri raznih uradih in pri ministrstvih vse koleke in znamke plačali, se skazali hvaležnega in meni materijalne stroške pošteno povrnili. Ne zahtevam za intervencije in za posredovanja, za zamudo časa in za ves trud, ki sem ga imel nešteto krat, zamudil dneve in dneve, potoval po cele noči, kar dokazem s pričami, a po dnevi posredoval za Vas. Bil sem modločen bojevnik za pravico malega, zato so bili moji uspehi, kar dokazuje okrog 200 zahvalnih pisem in to iz cele Slovenije, Hrvaške in Srbije. Vsled velikega dela sem imel 2 tajništva in sicer v Ormožu in Beogradu in sem imel enot čez 20.000 komadov, ker sem vsakemu večkrat odgovarjal, korespondenco na urade in razna ministrstva. Korespondenca me je veljala okrog 60.000 Din in čez Din. 40.000.— mi še niso plačali za koleke, katere sem jaz plačal pri raznih uradih in največ pri Državnem Svetu.

Ker bodem zopet kandidiral pri tajnih volitvah na željo mojih bivših volilcev in mojih prijateljev in ako mi bode sreča mila, kakor upam, bodem še obločnejše nastopil za Vaše nadaljnje pravice in avanzma, da se Vam mora zboljšati gmotni položaj.

Pri kandidiranju je potrebno veliko shodov, agitacije in tiskovin, kar vse mnogo stane in ker mi dolžniki, za katere sem jaz veliko plačal in žrtvoval ne povrnejo denarja, od hvaležnih pisem pa nič nimam, Vas tem potom vljudno prosim, da mi pošljete po priloženi položnici za volilno kampanjo in za tisk po Vaših gmotnih močeh kar pač mislite, da sem za Vas dobrega storil in imel stroškov. Upam, da mi ne boste šteli v zlo, saj storite za sebe dobro delo, bodite uverjeni, da bom vse stori lza Vas, ker imam stare dobre zveze še danes. Komu se dela krivica naj se mirno obrne na mene, ker še danes uspešno posredujem.

Za Vašo naklonjenost se Vam v naprej presrčno zahvaljujem in sem prepričan, da moje prošnje ne boste odklonili, ako sem Vam napravil uslugo, upoštevajte mojo prošnjo, blagovolite ob tej priliki sprejeti izraze mojega odličnega spoštovanja in zahvale Ormož, v aprilu 1959.

Pevce Rudolf
bivši narodni poslanec, v Ormožu
za srez Gornji grad

Pošljite nekaj za koleke in znamke.

Vsem, ki nameravajo pri bodočih tajnih volitvah hglasovati z agospoda Pevca, priporočamo, da prezejo jezik in slog tega bodočega poslanca in mu kaj malega pošljejo. Zaradi tega to tudi objavljamo. In da bodo od prošnje bolj presunjeni, nismo popravili ne jezika ne pravopisa.

Spet stara igra

Glede na dr. Stojadinovićevo akcijo zoper politiko sporazuma piše »Obzor«:

V bistvu je on, kakor pravi predsedstvo poslanskega kluba JRZ, začel akcijo, da sabotira zagrebške dogovore. Značilno je, da skušajo sedaj dr. Stojadinovič in njegovi ljudje izkoristiti v svoje namene zagrebške dogovore, kakor so svoje dni hoteli Živković, Jevtić in drugi dobiti političen in strankarski kapital iz prvih izjav in nastopov Stojadinovićeve vladavine. V tem pogledu se popolnoma ponavlja stara igra. Dr. Stojadinovič nastopa kakor svoje dni Živković in Jevtić kot nekakšen zaščitnik baje ogroženih državnih in srbskih komit in želi razpihati velikosrbski šovinizem. Pri tem trdi seveda dr. Stojadinovič, kakor svoje dni Jevtić in tovariši, da je za rešitev hrvaškega vprašanja, toda, kakor pravi, samo na podstavi narodne enotnosti in obstoječega stanja. Hrvaška javnost ima torej spet priložnost, da ugotovi, kako nastopajo sedaj iz vlade vrženi srbijanski politiki, ki so, če jim je kazalo, govorili, da so za rešitev hrvaškega vprašanja, kot skrajni Velikosrbi in hočejo prepričati vsako poboljšanje položaja hrvaškega naroda.

»Obzor« nadalje priporoča Stojadinoviču, da bi bilo najbolj naravno, če se združi z ljotičevci, borbaši in drugimi »nacionalnimi silami«. Kajti

Močni beli
zobje brez
zobnega
kamna!

Sargov

KALODONT
proti zobnemu kamnu

brez oblasti ne more on ničesar narediti, zato so vsi njegovi poskusi že vnaprej obsojeni na neuspeh.

Eno in drugo

»Samouprava«, glasilo JRZ, piše na uvodnem mestu:

Neposredni stik z ljudstvom in poučenost o vseh ljudskih in državnih potrebah sta brez dvoma najboljša pot, da se pri političnem delovanju zmeraj dela samo tisto, kar odgovarja ljudskim in državnim koristim.

Ali z drugimi besedami, neprejenljivo delo med ljudstvom, na »terenu«, je pogoj za res stvarno in ustvarjajoče delo, tako je dognala »Samouprava« na petek 26. letošnjega maja.

Takoj naslednjega dne, 27. maja, pa je obšlo »Samoupravo« docela drugo spoznanje:

Nekoliko mesecev ni naša stranka nič delala na terenu, v iskreni želji, da na ta način olajša in pospeši ureditev političnih razmer.

Iz teh dveh stavkov izhaja neizogibno, prvič, da ne more delati nobena stranka koristno za ljudstvo, če nima z njim stalnih stikov, da more spoznati, kaj je za ljudstvo dobro in prav, drugič, da je stranka, ki jo zastopa »Samouprava«, delala »na terenu« tako, da je ovirala in zavlačevala ureditev političnih razmer, kajti sicer bi ji pač ne bilo treba prenehati s tem delom ravno zaradi ureditev teh razmer.

Samo ob sebi pa prihajajo sedaj vprašanja prvič, kedaj je bilo delo te stranke tako, da je služilo ureditvi političnih razmer, ko pa nismo nikoli nič brali o kakem priznanju zmot ali spremembi programa,

drugič, v čem je poročilo, da bo obnovljeno delovanje te stranke »na terenu« služilo ureditvi naših političnih razmer, ko pa »Samouprava« sama potrjuje, da je ravno počivanje njenega strankarskega dela blagodejno vplivalo na ureditev teh razmer,

tretjič, če so se politične razmere najbolje urejevale samo, kadar ta stranka ni delala »na terenu«, mar ne bo učinek ravno nasproten, brž ko bo spet začela delati.

Poleg vse jalovosti takega političnega dela dokazuje to brezskrbno nizanje protislovij tudi neko posebno umsko raven ne samo piscev, ampak prav tako tistih, ki jim je tako pisanje namenjeno in ki ga brez glave in brez sodbe sprejemajo dan za dnem kot najnovejše najvišje razodetje.

Integralni nacionalizem in centralizem sta ista

Milutin Čekić, jugoslovenski unitarist, je izdal v nemščini pri Felixu Meinerju, založbi v Lipskem, knjigo o naših državnih vprašanjih. V njej seveda mali in smeši zlasti Hrvate. Za vsakega pa mora biti važno, kar pravi Čekić, ko govori o srbskih političnih strankah. Dobesedno ugotavlja:

»Na eni strani stoje desničarske stranke, ki se naslanjajo na ideologijo integralnega nacionalizma, ki vodi neizogibno do centralistične ureditve države; na drugi strani pa se ustvarja levičarska fronta z demokratičnim naziranjem in načelom svobodnega razvoja plemenskih individualnosti, ki bi mu najbolj odgovarjala federativna ureditev.

Čekić nam s tem res ni razodel nič novega. Povedal je samo nekaj, kar je vsak človek lahko nujno sklepal iz raznih nacionalnih programov in kar je še lažje videl, če je opazoval jugoslovenstvo pri njegovem delu, uničujočem Slovence in Hrvate tvorno in pravno.

A zlasti mi smo nešteto krat opozarjali na to istost integralnega nacionalizma in unitarizma in

• NA VELESEJMU POVRNEM •

PAFF

Sivalni stroji. Svetovna znamka.
Tisoči navdušenih odjemalcev.

**PUCH
NSU**

BIANCHI

PHÄNOMEN

MOTORJI IN KOLESA

IGN. VOK LJUBLJANA
TAVČARJEVA 7

OBISČITE NA VELESEJMU
RAZSTAVO IGN. VOK PAVILJON G

CENJENIM KUPCEM • POTNE STROŠKEI

centralizma in dokazovali to istost z neizpodbitnimi dejstvi. Navzlic temu pa so nacionalci zmeraj zatajevali svoj centralistični program, delali se nevedne ob najbolj vpijočih primerih ali pa jih skušali oznamenjati kot slučajnosti, ki bi ne imele s centralizmom nobene zveze.

Upamo, da bo po tem javnem Čekičevem priznanju te zataje konec. Sicer pa — nič se ne ve. Še Čekiča utegnemo zatajiti. Kakor so hoteli zatajiti včasih Bulata.

Pripovedka o kravi in dveh bratih.

(Po izvorniku v »Hrvatskem dnevniku«)

..... In znašla sta se dva brata sama pri svoji kravi. Bila je sama in vse njihovo premoženje.

V ušesih so jima še zvenele besede njune matere: »Otroka, krmila kravo in molzeta jo. Če jo bosta bolje krmila, bolje bo ona vaju. Bodita brata in delita delo in sad!«

Bila sta pa brata različnih duš, in različno sta razumela bratovsko ljubezen.

Eden izmed njiju se je imenoval Miroljub, drugemu je bilo ime Gladež. In ta Gladež se je imel za boljšega, močnejšega in vrednejšega in se je prizadeval, da si podredi svojega brata Miroljuba.

In ko je prišel čas, da si brata razdelita delo in trud, prisodi Gladež Miroljuba kravji gobec, sebi pa vime. In mu reče:

»Ti se boš brigal za hrano; ti imaš več sena, jaz pa bom pazil, da nam kdo krave ne pomolze in držal se bom okrog vimena.«

Miroljub je pristal...

In je hranil kravo. Hranil je to njuno lisko tudi takrat, ko je sam bil lačen. Da bo močnejša, izdatnejša.

A Gladež? Pritisnil je usta k vimenu in sesal na vso moč, dokler je bilo v vimenu kaj mleka. »Glej no, ti si nam pa kravo posesal, Gladež, kaj je to?« opomni Miroljub brata.

»Eh, nič, Miroljub! Lačen sem postal. Ko se nasitim, bo mleka tudi še zate.«

Toda Gladež se ni nasitil. Čim dalje je sesal, tem bolj se mu je želodec raztegoval in tem več mleka je zahteval.

Miroljub pa se je silno izlačil.

Pa reče nekega dne svojemu bratu:

»Gladež, to ni pravično. Jaz kravo hranim, ti jo pa molzeš. To ni pravično, to ni bratovsko. Mati je rekla, da naj deliva delo in sad.«

»Naj se torej sporazumeva?«

»Tako je!«

»A kaj bi ti puntar želel?«

»Pravico hočem!«

»Tu ne gre za pravico, temveč za mleko. Koliko mleka potrebuješ?«

»Da ne crknem — malo; da živim — nekaj več. A ti mi daješ komaj toliko, da ravno ne crknem. Toda jaz ne zahtevam od tebe niti malo, niti mnogo, temveč tisto, kar mi pripada.«

In Gladež poskuša misliti in misliti, toda težko je misliti, dokler je vime v ustih. Misel škodi prebavi, prebava pa misli. In Gladež ne misli nič, temveč ostane neumen kot prej.

In noče poslušati brata in se z njim pošteno dogovoriti.

»Nočeš, Gladež?«

»Ne! Starejši sem in kravo varujem jaz, ti jo samo hraniš.«

»Le varuj jo!« reče Miroljub in preneha hraniti kravo.

Krava pa mršavi.....

In pride dan in krava crkne...

»Kaj naj narediva, Miroljub, krava nama je crknila!« zakliče Gladež.

»N a m a? Ne! Tebi je crknila, ker jaz sem jo samo hranil, a ti si jo pa molzel. Tebi je crknila!«...

Nabavljalne zadruga in uradništvo

V »Trgovskem listu« beremo tele stvarne pripombe glede nabavljalnih zadrug državnih nameščencev:

Veliki privilegiji nabavljalnih zadrug se utemeljujejo z nizkimi plačami državnih uslužbencev. Samo zato in ne zaradi kakšnih funkcij, ki naj bi jih opravljale uradniške zadruga v narodnem gospodarstvu, so bili dani ti privilegiji. Kdor trdi nasprotno, ta namezoma potvarja resnico.

Plače državnih nameščencev, zlasti nižjih, res niso zadostne. Mi smo zato že večkrat naglasili, da je treba uradniške plače zvišati. S tem bi tudi bilo ustrezno vsem državnim nameščencem in ne samo tistim, ki so člani zadrug, ali pa tistim še bolj srečnim ljudem, ki morejo računati z raznimi sejinami in potninami pri teh zadrugah. Ne glede na to pa je tudi polno državnih uslužbencev, ki sploh niso vključeni v teh zadrugah in ki tudi ne morejo uživati nobenih bonitet od teh zadrug, ker so tako oddaljeni od sedežev teh zadrug, da izgube te zanje vsako praktično vrednost. Ali ti državni nameščenci morda nimajo pravice, da se zboljša tudi njihov tvarni položaj? Ali more sploh biti upravičen privilegij za en stan, če pa tega ne morejo uživati vsi pripadniki tega stanu? Nič ne more bolj odkrivati vso neutemeljenost teh privilegijev, kakor dejstvo, da jih ne morejo uživati

vsi državni nameščenci. Dobivamo tako dve kategoriji državnih uslužbencev, od katerih ena uživa, druga pa ne uživa privilegijev zadrug. To pa je vsekakor nedopustno!

Celostna vojna

Švicarski dnevnik »National-Zeitung« poroča o »japonskih zadregah«, ki so nastale zaradi popolnega poloma japonske ofenzive na srednjem Kitajskem. Potem opisuje takole razsežnost in pomen kitajske geriljske vojne in jene vzroke:

Kitajskih gerilj doslej Japonci niso mogli obvladati. Te niso samo razdejale železniških prog na več sto metrov — na primer med Šangajem in Hangčavom — in osvojili važne etapne kraje — tako mesto Kaifeng —, ampak se tudi bijejo z Japonci povsod za bojno črto in motijo oskrbo na kar najbolj občuten način. To je naravni odgovor naroda, ki je postal besen zaradi barbarskih napadov iz zraka na civilno prebivalstvo, in v meri te vojne z geriljami utegnemo spoznati novo obliko celostne vojne, ki bo najbrž še nekoč igrala v kaki evropski vojni vlogo, kakor je doslej še nismo poznali. Kar je za tega prav, ki naravnost masakrira civilno prebivalstvo (če se vrši to iz zraka ali na zemlji, je v učinku isto), to se mora zdeti dobro tudi tako zlostavljanemu prebivalstvu, ki se bojuje z vsemi, ki se sploh morejo bojevati. Da utegne postati vozkovanje, ki bo na ta način ob svojo zadnjo viteško lastnost, na ta način splošen pokolj, je pojav, ki je obžalovanja vreden, ki pa je v zvezi z značajem celostne vojne.

Zora

Usodo raztresenih udov našega naroda nam dokazujejo najbolj naši listi v tujini. Ne izhajajo samo v Severni Ameriki, v Argentini, v Belgiji in Franciji. Tudi v Belgradu in Sarajevu jih imamo — znamenje pač, da je tam naših rojakov večje število. In dobro je, kjer jih imamo. Kolkor toliko pomagajo, držati vezi z domovino in s tem varovati slovensko zavest.

V Sarajevu izhaja že tretje leto »Zora, časopis za družabno kulturo in izobrazbo«. Izdaja ga delavsko kulturno društvo Cankar. Ime društva je tudi nekakšen program lista. Izhaja sicer samo vsaka dva meseca, in obseg mu je skromen. Toda iz vsake številke veje močna volja za resnično slovensko kulturno delo. Kajti na svojem majhnem prostoru budi zavest slovenske skupnosti, prinaša leposlovne prispevke in pesmi, obuja spomin na starejša dela slovenskih ljudi. A morebiti predstavimo miselne smernice tega obzornika najbolje, če navajamo iz uvodnika letošnje 2. številke nekaj odstavkov.

Marsikdo je že obupaval nad slovenstvom in Slovenci. Malo nas je in še skoz to peščico ljudi so »izvoljeni« postavili zid, ki je bil videti, da je visok »od pekla do neba«. Slovenci nismo sodili svojega brata po njegovem poštenju in vrednosti, ampak samo po stranki, kateri je pripadal. »Liberalki« so sovražili »klerikalce« in »klerikalci« njih nič manj.

A za vsem tem si je nekdo mel roke, podžigal sovražstvo med brati in delal načrte...

»Ko bodo vsi moji!«

Malokdo med nami je imel toliko pameti, da je uvidel nesmiselnost vsega tega in črno bodočnost, ki čaka nas, nespametnike.

Niti »liberalci« niti »klerikalci« niso bili zmožni pomagati zdaj, ko nam je pomoč morda najpotrebnejša. Prišla je nova generacija, prišli so delavci na plan. Tako imenovani »mali človek« z mladimi intelektualci vred je dal novo smer, podrl zid sovražstva in nerazumevanja med Slovenci in napojil naše žejne duše z novimi nadami.

Malo nas je, toda če smo složni, se ne bojimo ničesar. Ne damo se premotiti od tujih napihnjenih balonov lažne propagande, ki nam ne želi nič dobrega. Nikdo ni od nas okusil njihovih tako imenovanih »dobrot« in bolje je, da jih nikdar ne zaželi. Ker vse, kar je tuje, prinaša s seboj suženjstvo, ki nam je preddobro znano. Mi sami smo poklicani, da odpravimo vsa zla, ki še obstajajo v našem organizmu, in s pametjo in dobro voljo se da vse doseči. Delo vsakemu, enake državne dolžnosti in pravice, enakopravnost in svoboda prepričanja!

Mali zapiski

Času primerna izprememba

Ker se vse izpreminja in modernizira, se je tudi Levstik-Jurčičevo geslo:

Trd bodi, neizprosen, mož jaklen, kadar brani ti je časti in pravdo narodu in jeziku svojemu

izpremenilo in dobilo času primerno obliko:

Lagoden bodi, bodi odjenljiv, v vsem in vselej rad popusti, ni jezik glavno in ni narod vse, vse je, da le ostaneš pri koritu.

Razgovor!

Udeležil sem se slovenske prireditve in sem klical: Bog živi!, da bi me bil sam fantissimus vesel, pa stopi k meni stari znanec in mi potoži, da

je težko, prepričan centralist ne more postati, drugim bo pa v slovenskem javnem življenju vedno težje, polagoma skoraj nemogoče. Svetoval sem mu, naj si kupi vilo ali hišo v Belgradu, pa se mu bo to posrečilo brez vseh dušnih bojov, vsaj dozdej se je še vsem, tudi najbolj grčavim.

Krausove izbrane pesmi

V založbi Oprecht v Zürichu so izšle izbrane pesmi Karla Krausa, dunajskega pisatelja-kritika, ki je bil tudi med slovenskimi kulturnimi ljudmi dobro znan. Kot zanimivost naj omenimo, da omenja kritika med najlepšimi pesmimi zbirke »Slovensko lajno«. V slovenskem prevodu je izšla ta pesem v naši predlanski božični številki.

Ironija

Nekdo je imenoval sedanjo dobo dobo pokonci mož.

Trst

Jean Pierre Daix opisuje takole v »Excelsiorju« propadanje Trsta:

Veliko tržaško pristanišče, že tako preveliko za sedanji promet, more samo še vegetirati. Tistega dne, ko se je tretji rajh umestil na Brennerju, je bilo odrezano od ozadja, ki ga je skušala obdržati Mussolinijeva diplomacija z organizacijo avstro-ogrškega bloka. Tržaške izvozne družbe, ki so jih ustanovili na Dunaju, so morale zapreti. Nemčija tvori sedaj vse čez Hamburg in svoje severnomorske pristane. S priključitvijo Avstrije je zgubil Trst letni promet 550.000 ton, po zasedbi Češko-Slovaške je moral zaznamovati novo letno zgubo 712.000 ton. Tako je zgubil Trst v enem letu nad milijon ton. K poginu je prišlo še ogražanje, mi je dejal neki ladjar. Pogledajte zemljevid. Devet desetih železniške proge, ki veže Trst z Dunajem, je danes v rokah Nemčije, ki jo, če hoče, lahko odreže, pristanišče ohromi in poniža na raven, kakor ga je imelo pred sto leti. Vsekako smo že odvisni od milosti Nemčije... Hitler bedi. Brez dvoma že sanja sen o Sredozemlju. On si misli, da je rešil Trst, ki ga je razdejal Atila, Karel Veliki, ki mu je pomagal, da je cvetel in ki ga je pridružil sveti rimski državi nemškega naroda.

Kakšna bo vojna

Nemški general Metzsch je izdal knjižico o brambni politiki, v kateri pravi, da bi Nemčija v dolgotrajni vojni morala podleči. Zato mora nemška vojska imeti večjo udarnost, da zmaga hitro. Zato tudi ne sme poznati ozirov. Dobesedno pravi:

Prizadevanje za hitro odločitev zahteva, da ni uporaba sile omejevana od nobene stvari, ki bi zmago zavlačevala. Vsakdo, ki pravi, da se moramo prizadevati za človečnost vojne, mora dobiti od nas odgovor, da so najkrajše vojne najbolj človeške in najdaljše najbolj barbarske.

Sicer pa ugotavlja Metzsch, da je nemška vojska mnogo slabša, kakor je bila leta 1914., ker velja splošna vojaška dolžnost šele štiri leta, zaradi česar starejši letniki niso ali sploh nič izurjeni ali pa le pomanjkljivo.

Češka orožna industrija — nemška

Čehi so imeli dvoje velikanskih orožnih podjetij: Škodovo v Plzinju in brnske orožarne. Novi upravni svet teh podjetij je sestavljen takole: Škodove tovarne imajo 11 Nemcev in 10 Čehov, brnske pa 7 Nemcev in 6 Čehov. Nemeč je torej povsod eden več, ki je za večino potreben.

Odslovljeni nemški generali

Kakor poročajo listi, je Hitler spet upokojil nad 50 višjih častnikov, med njimi generala Loeba, ki je vodil vojno industrijo, dalje generala Stülpnagela od letalstva, generala Quadeja od letalske akademije, šefa vojne akademije generala Liebmana in poveljnika 5. armadnega zbora generala Gayerja.

Vzrok upokojitve je ta, ker so ti častniki svabili pred vojno na dve fronti.

Zveza Zahoda in Vzhoda

Glede na govor ruskega poverjenika za zunanje zadeve Molotova kaže Švicarski dnevnik »National-Zeitung« na to, da je Rusija po lanskem septembru po pravici nezaupljiva do zahodnih držav, vendar pa meni:

Opreznost, ki je oznanjevala Molotovljev govor, so pa vendar v splošnem prav razumeli. Ni to opust pogajanj, ampak prej narobe, pogon, da se vsebina pogodbe krepkeje določi.

Slovenski duhovniki na Primorskem

Na dveletno konfinacijo je bil obsojen župnik Krtel iz Vojskega v Brdih na Primorskem. Posvarjena sta bila dekan Pavlin iz Kobarida in župnik Bregant iz Cerovega v Brdih. Za dekana v Idriji je imenoval goriski škof Margotti italijanskega duhovnika.

Urednik in izdajatelj: Vitko K. Musek, Ljubljana.